

NIEUWSBRIEF HVPA

juli 2015 - nummer 25

Inhoud

1. Van de voorzitter
2. Operatie Manna
4. Terbregges bevrijdingsfeest
5. Informatieborden Ommoord-seveld onthuld
6. Een kleine geschiedenis van de Kruidenbuurt (2)
8. De Nieuwe Margriet opgeleverd
9. Prinsenland in de pers
11. Het Spectrum ontdekt de polder
12. Colofon

AGENDA

12 september

Op 12 september organiseert de HVPA tijdens de manifestatie 'Ommoord ziet Sarah' drie lezingen in Open Hof Ommoord.

12.00 uur - lezing Wim Heistek over de geschiedenis van Ommoord

13.00 uur - presentatie Anton Roeloffzen, 'De bodem van Ommoord nader bekeken'

14.00 uur - lezing Jacques Börger, 'De stad van de toekomst, Ommoord en de wederopbouw' (o.v.)

3 oktober

Lezing Hanneke Oosterhof over stedenbouwkundige Lotte Stam-Beese.

Nadere informatie volgt.

HVPA

De Historische Vereniging Prins Alexander doet onderzoek naar de geschiedenis van de Prins Alexanderpolder, zijn bewoners en bedrijvigheid.

secretaris@hvpa.nl

www.hvpa.nl

Facebook: @HVPrinsAlexander

Twitter: @HistVerPA

Ommoord, Binnenhof rond 1975.

Van de voorzitter

Het is juli 2015, eindelijk echt hoogzomer, en de HVPA heeft zojuist een avond over de boeiende projecten van kunstenaar John Blaak georganiseerd. Inmiddels is het bestuur van de HPVA alweer bezig met het programma voor het najaar van 2015.

In 2011 vierde de HVPA in de Immanuelkerk met alle betrokkenen en geïnteresseerden het vijftigjarig bestaan van Het Lage Land. Op 24 november 1961 werd immers de eerste paal geslagen voor een blok van 290 woningen en 18 garages in de Noorwitsstraat in Het Lage Land, omgeving Jacob van Campenplein. De eerste paal van Ommoord volgde slechts vier jaar later, op 29 december 1965, voor een flatgebouw aan de huidige Kelloggplaats. ERA-bouw, eerder verantwoordelijk voor supersnelle hoogbouw in Het Lage Land via gestandaardiseerde betonelementen, later ook werkzaam in Capelle aan den IJssel, tekende voor de bouw van liefst 2016 flatwoningen, in opdracht van de dienst Volkshuisvesting van de gemeente Rotterdam. In 1967 kon het eerste gezin zijn intrek nemen in een mooie woning aan de Kelloggplaats in de nieuwe wijk Ommoord.

Ommoord bestaat dus vijftig jaar en met de manifestatie 'Ommoord ziet Sarah', een initiatief van de Historische Commissie 'De Ommoordse Polder', wordt dit feit op ruime schaal gevierd vanaf september 2015. Vieren is het juiste woord want de wijk Ommoord is iets om trots op de zijn! Eind jaren zestig en de eerste helft van de jaren zeventig pionierend met nieuwe vormen van samenwerken en samenwonen op elk denkbaar gebied, bleef de wijk in de daaropvolgende decennia een geliefd woongebied, in lijn met traditioneel chique Rotterdamse wijken als Kralingen en Hillegersberg. In Ommoord is het voor de eerste bewoners, hun opvolgers en inmiddels

ook weer steeds meer jongeren goed toeven!

Zoals gezegd vinden vanaf maandag 7 september tal van activiteiten plaats in het kader van de manifestatie én het feest 'Ommoord ziet Sarah'. Er wordt, geheel in stijl met de jaren zeventig, getennist met houten rackets, in winkeletalages staan historische foto's, er worden kunstwandelingen gemaakt en op diverse plaatsen in Ommoord vinden bijzondere bijeenkomsten plaats. Reserveer dus vast uw agenda voor 12 en 13 september 2015!

De HVPA is aanwezig in Open Hof Ommoord op zaterdagmiddag 12 september met een serie le-

zingen en presentaties die het historisch belang van Ommoord als typische wederopbouwwijk benadrukken, met speciale aandacht voor de lange geschiedenis van Ommoord en de bijzondere bodem van Ommoord.

Met jubilea voor Het Lage Land in 2011 en Ommoord in 2015 is natuurlijk een trend gezet. Oosterflank en Zevenkamp gaan ongetwijfeld volgen. De HVPA houdt u op de hoogte!

Onno de Wit

OPERATIE MANNA

Dit jaar was het zeventig jaar geleden dat voor de hongerende bevolking van West-Nederland door de geallieerden voedsel werd gedropt. Deze operatie zou de geschiedenis ingaan als Operatie Manna. Op zaterdag 2 mei 2015 vond bij het Mannamonument op de geluidswal bij Nieuw Terbregge een grootse herdenking plaats. Een oude Lancaster bommenwerper vloog over de droppingplaats, enkele nog in leven zijnde Engelse bemanningsleden waren aanwezig als ook burgemeester Aboutaleb, de commissaris van de Koning in Zuid-Holland en ambassadeurs van de deelnemende landen.

Er is wellicht niemand die zo veel over deze voedseldroppings kan vertellen als Henk Dijkxhoorn. Zes-tien ordners met documenten, foto's en andere zaken heeft Henk in zijn bezit. Op scholen mag hij zijn verhaal vertellen opdat ook de jongere generaties weten van die tijd. Ineke Tirion-Beijerinck, bestuurslid van de HVPA, interviewde Henk in 2009 en tekende onderstaand verhaal op. Het artikel verscheen in datzelfde jaar in het boekje "Verhalen bij zeven Zuid-Hollandse oorlogsmonumenten".

Inkwartiering

"De boerderij van mijn ouders lag aan de Hoofdweg 81 aan de buitenkant van Rotterdam waar nu het Terbregseplein is. Vanaf 1939 was mijn vader daar pachtboer. Een keuterboer met ongeveer vier hectare land. We hadden zo'n zes à zeven koeien en wat varkens en verbouwden daarnaast rogge. En we hadden een groentetuin. Alleen was mijn vader geen echte tuinder en hij kon ook moeilijk mensen iets weigeren. We kwamen armer de oorlog uit dan we erin gingen. In de oorlog teelden we ook tabak die we verkochten aan de sigarettenfabrikant Eduard Laurens uit Den Haag."

"We hadden bijna de hele oorlog inkwartiering van Duitse militairen. Dat kwam omdat onze boerderij aan een belangrijke kruising van wegen lag. Voor de Duitsers was dat een strategische plek en vandaaruit controleerden zij het verkeersknooppunt. Het ging gemiddeld om een man of vijftien, die voor een deel in de achterkamer en voor een deel in de schuren waren ondergebracht. Er waren nogal wat huisvaders bij en die waren niet zo kwaad. Wij mochten in het voorhuis en de opkamer blijven wonen. Tijdens de laatste oorlogsjaren waren er ook Oostenrijkers bij."

Magere Henk

"Vanwege de inkwartiering was het veel te

Henk Dijkxhoorn bij het Mannamonument.

gevaarlijk om radio in huis te hebben. Wel was het verzet 150 meter verderop in een boerderij bezig, o.a. met het drukken van de illegale krant. Die heette "Het Laatste Nieuws" Het papier was op de deel achter een hoge bedstee opgeslagen. De toegang was zo moeilijk te bereiken en zo smal, dat alleen ik, ik was toen een klein en mager ventje, bij het papier kon komen. Ik kreeg wel op het hart gedrukt dat ik mijn mond moest houden. Mijn oudere broer die toen zestien jaar was, hielp bij het rondbrengen. Mijn ouders waren wel op de hoogte. Zij gaven ook wel onderdak aan mensen die 's avonds aan het raam klopten en blijkbaar onderweg waren. Waarschijnlijk gingen die van het ene tijdelijke onderduikadres naar het andere, maar ik was nog te klein om het fijne daarvan te mogen weten."

Geen echte honger

"In de Hongerwinter hebben we geen echte honger geleden, want onze boerderij leverde nog wel wat op. Maar het was ook geen vetpot. We hebben gelukkig geen bloembollen hoeven eten maar ik herinner me nog wel dat mijn moeder roggebrood stoomde. Dat moest dan afkoelen en dan kon je er plakken van snijden. Je kreeg dan een kleffe, kleverige plak op je bord. Ik houd nog steeds niet van roggebrood. We hebben ook geen suikerbieten gegeten maar er werd wel stroop van gemaakt. Mijn broer, die van het krantje, werkte bij boeren in de omgeving en hij bracht regelmatig wat te eten mee. De Duitsers die bij ons waren ingekwartierd hadden een eigen verdeelkeuken. Een enkele keer hadden ze wat over en dat kregen wij dan."

"Ik zat op de School met den Bijbel aan de Terbregse Rottekade. Tegenwoordig is dat de Heijbergschool. Daar had ik in de derde klas meester Van den Bos. Hij zat in het verzet en is later gefusilleerd. In de Hongerwinter konden wij als kinderen niet naar school. Er waren geen kolen voor de verwarming. Pas in het nieuwe schooljaar gingen de scholen weer open."

Operatie Manna

"We waren toch wel even ongerust toen er op 30 april zoveel vliegtuigen aankwamen. We hadden wel geruchten gehoord dat er voedseldroppings zouden komen, maar je wist toch maar nooit. Het afwerpveld was waar nu de wijk Nieuw Terbregge ligt. Eerst kwamen de jagers die het afwerpveld markeerden met magnesium of fosforgranaten. Dat ging wel eens fout wanneer die granaten te dicht bij de huizen uitkwamen. Een paar huizen zijn erdoor in brand gevlogen. Daarna kwamen de bommenwerpers. De Engelse Lancasters en de Amerikaanse B-17's hadden toestemming om heel laag aan te vliegen om zo precies mogelijk de voedseldropping uit te voeren en zo veel mogelijk schade te voorkomen. Ik was thuis toen de eerste voedselvlucht in de ochtend van 30 april aankwam. Ze vlogen zo laag dat je de mannen die de pakketten uit de bommenluiken gooiden, kon zien. Iedereen,

De voedseldroppings in 1945.

volwassenen en kinderen, rende naar het open grasland om te kijken en te juichen. Iedereen hielp met het verzamelen van de pakketten en zakken. Allerlei etenswaar in jute zakken en in metalen dozen, die dicht gesoldeerd waren. Op het veld stonden mensen van een controledienst (Rijksbureau Voedselvoorziening in Oorlogstijd) om te zorgen dat alles netjes verliep."

Mijn eigen manna

"Ons eigen land grensde aan het afwerpterrein. Ik kan er heel makkelijk komen en dat deed ik ook als er weer een dropping aankwam. In de velden hadden de Duitsers palen in de grond gezet om te voorkomen dat er zweefvliegtuigen konden landen. Wanneer de pakken naar beneden kwamen ging ik voor alle zekerheid onder zo'n paal staan. Maar soms kwamen de pakken erg dichtbij. Eén keer liep ik angstig achterom te kijken en hop, zo de sloot in. Ik heb wel geluk gehad want enkele personen zijn gewond geraakt en een paar schijnen zelfs overleden te zijn door de "regen van pakketten". Wanneer je er snel bij was kon je wel eens een reep chocolade meenemen. Of eten uit opengebarsten pakketten. Maar ging je ermee over de weg dan moest je uitkijken want bij de Irenebrug en op de hoek van de Korte Kade en Terbregseweg hadden ze controleposten ingericht."

Sorteren en distribueren

"Alles moest zo snel mogelijk van het terrein af naar de verharde weg. Er was de laatste dagen veel regen gevallen en het weiland was erg drassig. Alleen lichte wagens en karren konden op het veld komen. Maar de mensen gingen ook in een rij staan om de pakken door te geven. Alles werd met paard en wagen en een enkele vrachtauto naar de Rotte gebracht. Daar ging het met schuiten naar de firma's Jamin en Sillevoldt in Rotterdam. Die hadden hun bedrijfsruimten ter beschikking gesteld om het voedsel te sorteren. De droppings zijn zo dagelijks tot 8 mei doorgegaan. In Terbregge waren dat meer dan 1500 vluchten met in totaal ruim 3600 ton voedsel. Vanuit Rotterdam werd de distributie geregeld. Het duurde wel meer dan een week voordat je voor de eerste keer iets kreeg. Met bonnen kon je dan op verschillende verdeelpunten een pakket voedsel ophalen. Maar dan was het ook heerlijk. Voor het eerst weer echt wit brood. Net cake!"

TERBREGGES BEVRIJDINGSFEEST 1945

Soms krijg je bijzondere documenten in handen. Zo kreeg ik kortgeleden van een kennis een kopie van het officiële programmaboekje van het bevrijdingsfeest, dat op 31 augustus en 1 september 1945 in Terbregge werd gevierd. Een programmaboekje met maar liefst 32 bladzijden, dat vertelt ons veel, heel veel over die tijd. Wat als eerste opvalt: in 1941 werd Hillegersberg door Rotterdam geannexeerd, maar in de advertenties vermeldt men nog vaak als woonplaats Hillegersberg.

Wim Heistek

Hiernaast kunt u kennismaken van het voorwoord van het bestuur, geschreven in de kenmerkende stijl van die tijd.

Voor ons bijzonder is dat dit Terbreggs bevrijdingsfeest werd gehouden op het 'feestterrein' aan de Ommoordseweg, een gebied dat thans in de wijk Ommoord ligt, zo ter hoogte waar nu het tennisstadion zich bevindt. Voorheen was op deze plaats een wielervedbaan(tje), een voetbalveld en café de Witte Hoepel, later café Bok te vinden.

De programmaonderdelen van het tweedaags bevrijdingsfeest duurden van 's ochtends vroeg tot laat in de avond. Overdag, vooral voor de kinderen, optochten en vooral veel spelen. Hierbij uiteraard spelletjes die wij nog slechts kennen uit (verre) herinneringen. Maar ook bij het programma voor de ouderen komen wij zaken tegen die nu meestal niet meer op het programma staan. Wat dacht u van drie-beenlopen voor paren, zaklopen en kruiwagenrijden?

Maar ook twee gekostumeerde voetbalwedstrijden, één voor dames en één voor heren. In die tijd was de emancipatie nog ver weg!

Een ander opvallend punt in het programma is een rondgang met muziek door Terbregge. De route gaat via Kromme Hang, Terbregseweg, Hoofdweg, Capelseweg en Ommoordseweg weer

Geachte Feestgenoten

De oorlog is ten einde. Dubbele vreugde heerst in den lande: Niet alleen in Nederland, doch ook in ons mooie en nijvere Indië, waaraan wij zo nauw verbonden zijn, is de strijd met al zijn verschrikkingen voorbij.

Met grote dankbaarheid gaan we ons daarom opmaken, ons Bevrijdingsfeest te vieren. Moge alles in ons land thans nog niet zijn, zoals in de goede jaren vóór 1940 en zijn de wonden, ons door den vijand toegebracht, nog niet volkomen geheeld, onze blijdschap willen wij niettemin uiten en wel gezamenlijk in de vorm van een vrolijk feest.

Het verheugt ons dit Bevrijdingsfeest dit jaar te kunnen doen samen vallen met de verjaardag van onze geëerbiedigde Koningin, wier eerste en innige wens het is, dat onder Gods zegen een tijdperk van voorspoed en welvaart voor ons land moge aanbreken. Wij zullen Haar wijs beleid steunen met een rustige moed en nijvere arbeid en met de bede in het hart, dat Zij als 's Lands Moeder nog lang gespaard mag blijven.

Feestgenoten, daarom op 31 Augustus en 1 September in feesttooi: de vlaggen uitgestoken en Oranje op de borst gespeld! Wij vertrouwen op Uw aller hulp, om deze dagen voor alle inwoners van Terbregge te maken tot een waarlijk vrolijk, doch waardig feest!

HET BESTUUR

terug naar de openbare school. Aldus een groot deel van het huidige Ommoord doorkruisend.

Eveneens bijzonder zijn de vele advertenties van winkeliers in en rondom Terbregge. Zo kort na de oorlog ontstond er langzamerhand weer een florierende middenstand. Niet minder opvallend zijn de teksten in sommige advertenties die vaak verwijzen naar vijf jaar bezetting en de gevolgen daarvan. Bijvoorbeeld de schaarste aan een aantal producten waarbij veel artikelen nog 'op de bon zijn', met andere woorden per persoon een vastgestelde hoeveelheid uitsluitend tegen inlevering van een door de overheid verstrekte bon. Tenslotte wordt in een aantal advertenties flink uitgehaald naar de Duitsers die ons land vijf jaar bezet hielden.

Informatieborden Ommoordse Veld onthuld

Vrijdagmiddag 22 mei werden zes informatiepanelen onthuld in het Ommoordse Veld door Dirk-Jan van Lottum, vicevoorzitter van de gebiedscommissie Prins Alexander en Paul van de Laar, hoogleraar stadsgeschiedenis aan de Erasmus Universiteit en directeur van Museum Rotterdam. De borden belichten verschillende aspecten van het Ommoordse Veld. Ze beschrijven hoe het landschap er eeuwen geleden uitzag. De panelen informeren over dieren en planten vroeger en nu, over bewoners en hoe er in elke tijd andere bedreigingen zijn voor dit mooie stukje natuur.

Als je meer weet over de achtergronden van een gebied, ga je er anders naar kijken en het meer waarderen. Dat is het streven van de drie organisaties die hebben samengewerkt om deze informatieborden te realiseren: de Werkgroep Ommoordse Veld Open & Groen, de Historische Commissie de Ommoordse Polder en de Historische Vereniging Prins Alexander. In de wederopbouwwijk Ommoord, waar bijna alles uit het verleden heeft plaatsgemaakt voor woningen, willen we dit kleine stukje historisch landschap graag goed bewaren.

EEN KLEINE GESCHIEDENIS VAN DE KRUIDENBUURT

Deel 2

In de nieuwsbrief van maart kon u het eerste deel lezen van dit artikel over de Ommoordse Kruidenbuurt.

Onno de Wit

Bouwvereniging Voor het Huisgezin heeft in de eerste helft van de jaren negentig andere zaken aan het hoofd. Allereerst is er een belangrijke organisatorische verandering. Huurders kunnen, maar behoeven geen lid te zijn van de vereniging. Wie lid was kon wel invloed uitoefenen, onder andere via de Bewonerscommissie Kruidenbuurt, die formeel gekoppeld was aan de vereniging. Per 1 januari 1993 verandert de vereniging in een stichting onder de naam Woongoed Rotterdam. Voortaan hebben huurders alleen indirect invloed op het beleid van de corporatie, namelijk via "hun" vertegenwoordiger in de Raad van Toezicht van Woongoed. In de Goedgezien van november 1992 legt de nieuwe corporatie uit wat dat inhoudt: "Aan de ene kant dat we onze eigen beslissingen kunnen nemen en meer vrijheid krijgen om onze zaken zelf te regelen. Aan de andere kant betekent het dat we zelf de risico's moeten dragen: als we geld tekort komen, kunnen we niet meer aankloppen bij het ministerie. Woongoed Rotterdam is zelfstandig." In 2001 fuseert Woongoed vervolgens met twee andere corporaties, Estrade en Woonbron, tot de Vestia Groep, en vallen de woningen van Woongoed in Ommoord en de Kruidenbuurt voortaan onder Vestia Rotterdam Noord. Afgezien van deze organisatorische ontwikkelingen kijkt Woongoed en daarna ook Vestia met grote aandacht naar de verhuurbaarheid van de woningen in de Kruidenbuurt. Alhoewel die verhuurbaarheid, even afgezien van de moeizame start van de meanderwoningen en de niet altijd even populaire seniorenwoningen, nooit in het geding komt, treden er toch wel fluctuaties op.

Koopwoningen

Kopen is in de jaren negentig, ondanks de stijging van de woningprijzen, attractief vanwege de gunstige economische ontwikkelingen, de lage rentestand en het fiscale regime. Juist ook vanwege de grote vraag naar koopwoningen in combinatie met het feit dat deze woningen niet echt voldoen aan het criterium van volkshuisvesting, besluit Woongoed in 1995 de 108 meanderwoningen met een aanzienlijke korting aan de zittende huurders te koop aan te bieden. Met succes: slechts 9 van de 108 huurders besluiten uiteindelijk hun woning niet te kopen. Voor het leefbaar houden van de Kruidenbuurt acht Woongoed het ook een goede zaak om een mix te hebben van huurders en woningeigenaren. Kopers zouden beter voor hun huis zorgen en meer begaan zijn met hun burens en de buurt in

het algemeen.

Wat ook steeds meer als een probleem wordt ervaren, is de vergrijzing van de Kruidenbuurt. De Kruidenbuurt dreigt, bij wijze van spreken, aan haar eigen succes ten onder te gaan. De bewoners van de doorzonwoningen zijn, ondanks het feit dat ze flink kunnen mopperen over het huurprijsbeleid en de verhuurder (niet noodzakelijkerwijs in deze volgorde), bijzonder gehecht aan hun huis, tuin en buurt en vertonen weinig woonmobiliteit. Dat betekent dat veel eengezinswoningen inmiddels worden bewoond door zogeheten empty nesters: oudere echtparen waarvan de kinderen al een aardig tijdje het huis uit zijn. Anders gezegd: de Kruidenbuurt dreigt een VUT-wijkje te worden.

Hangjongeren

In maart 1994 wordt het parkje aan het Cymbelen Geelkruid met een nieuwe kinderspeelplaats geopend. Het park is een cadeau aan de buurt van Woongoed en de firma Breijer, een van de uitvoerders van het groot onderhoud, in samenwerking met de deelgemeente Prins Alexander. In het blad van Woongoed, Goedgezien, valt die maand te lezen: "Het beleid van Woongoed Rotterdam om bij leegkomst van de eengezinswoningen in de Kruidenbuurt, daar jonge gezinnen met kinderen in te plaatsen, wordt door de mogelijkheden van dit park ondersteund." Tegelijkertijd lijken de wat oudere bewoners iets minder flexibel te worden in de omgang met jongeren in de Kruidenbuurt, die inmiddels, zo mag duidelijk zijn, aanzienlijk in de minderheid zijn. Wellicht vallen ze daardoor ook eerder op? Hoe dan ook, vanaf de jaren negentig duiken, eigenlijk voor het eerst, klachten op over hangjongeren. De Bewonerscommissie Kruidenbuurt, vanaf 1995 onder voorzitterschap van de heer Reurings, houdt zich met deze problematiek actief bezig. Een anonieme bewoner schrijft in een ingezonden brief aan de krant: "In april 1970 kwamen wij in de Kruidenbuurt wonen. Na jaren in een flatje gewoond te hebben met twee kinderen eindelijk een huis met een tuin (...) We gingen met zijn allen aan de slag. Plantten struikjes en boompjes en legden grasmatten. We waren heel tevreden. In de loop der jaren groeide ons wijkje tot een groene oase waarin wij ons heel prettig voelden. Nu bijna dertig jaar verder zijn onze kinderen de deur uit en blijven wij samen achter. Nog steeds blij met ons groene wijkje. Daar komt nu zo langzamerhand verandering in. Sommigen van ons gaan om diverse redenen verhui-

Een wervende advertentie van Vestia uit 2014.

zen. Er komen jonge gezinnen voor in de plaats. Leuk zou je zeggen, weer wat jong leven in de wijk. Alleen deze jeugd denkt dat zij het recht heeft om datgene wat wij met plezier en energie tot stand hebben gebracht in de kortste tijd te mogen vernielen. Struiken worden kapot getrokken, de heg wordt gebruikt als trampoline en als de voetbal in de tuin terecht komt breken ze de heggenstruiken open om naar binnen te kunnen gaan. Als je hier een opmerking over maakt krijg je te horen dat je op moet rotten naar een bejaardenhuis." Anders gezegd: er ontstaan spanningen tussen de oorspronkelijke bewoners en nieuwkomers over waar de Kruidenbuurt voor staat. Ouderen koesteren vooral hun rust en plannen voor verandering, ook vanuit woningcorporatie Vestia Rotterdam Noord, worden op een goudschaaltje gewogen. Jongeren klagen dat er in de Kruidenbuurt zo weinig voor hen te doen is, terwijl weer andere jongeren, waarvan niet altijd even duidelijk is of ze uit de Kruidenbuurt zelf komen, de buurt gebruiken of liever gezegd misbruiken voor soms dubieuze activiteiten: juist omdat het er zo rustig is. De vele parkjes en speelplaatsen in de buurt bieden ruime mogelijkheden.

Blokken

In 2000 presenteert Vestia Rotterdam Noord ingrijpende plannen voor de Kruidenbuurt. Zorgen worden geuit over de vergrijzing van Ommoord en vraagtekens worden gezet bij de concurrentie van de duurdere eengezinswoningen in de Kruidenbuurt met de koopsector. Tegelijkertijd is volstrekt duidelijk dat er veel vraag is door gezinnen met kinderen naar dit soort woningen. Hoe dan ook moet de buurt zich gaan vernieuwen en verjongen en minder homogeen worden. Het onderdeel van het plan om in iets ruimere mate dan voorheen het geval was zogenaamde doelgroepgezinnen te gaan plaatsen in de Kruidenbuurt, valt bijzonder slecht. Weliswaar gaat het hier om de oorspronkelijke doelgroep van de volkshuisvesting, maar toch menen een aantal bewoners via een affiche naast de voordeur uiting te moeten geven aan het gevoel dat de Kruidenbuurt niet gebaat is bij dit type nieuwe instroom. Zo mogelijk nog slechter valt het

plan van Vestia om niet alle woningen te koop aan te bieden aan de zittende huurders, maar slechts bepaalde: welke blokken in aanmerking komen voor (ver)koop, is aan Vestia. De bewonerscommissie spreekt van willekeur en acht het niet meer van deze tijd om dit soort belangrijke beslissingen volledig over de hoofden van bewoners te nemen. Samen met een actiecomité van bewoners wordt daarom in de zomer van 2000 een handtekeningenactie op touw gezet. Nadat liefst 75 procent van de bewoners aangeeft het niet eens te zijn met de plannen, is het plan voor bloksgewijze verkoop ook voor Vestia van de baan. Vanaf 2002 worden alle 594 doorzonwoningen door Vestia aan de zittende huurders te koop aangeboden. Een ook voorziene upgrading van een aantal woningen komt te vervallen. Het feitelijke verkoopproces wordt overigens wat gecompliceerd door de ontdekking van zogeheten kwaaitaaltvloeren: een aantal huizen blijkt betonschade aan de vloer te hebben, en de opgelopen schade moet eerst onderzocht en later verdisconteerd worden in de verkoopprijs. Niettemin zijn in 2003 reeds circa honderd woningen verkocht en is inmiddels ook een Vereniging van Huiseigenaren van Doorzonwoningen in de Kruidenbuurt (VHDK) opgericht die de collectieve belangen van de eigenaren van een doorzonwoning behartigt.

Debacle

Anno 2015 is het waarschijnlijk dat zeker de helft van de doorzonwoningen inmiddels niet meer in bezit van Vestia is. Na het financiële debacle van Vestia in 2011-2012, veroorzaakt door het nemen van te grote financiële risico's door de directie van Vestia, heeft de woningcorporatie veel geld nodig voor schuldsanering. In de afgelopen jaren is de verkoop van woningen in de Kruidenbuurt dan ook in een stroomversnelling geraakt.

De opheffing van de Bewonerscommissie Kruidenbuurt ging in 2003 niet onopgemerkt voorbij.

“Mooiste buurt van Ommoord”

Aan het bestaan van de Bewonerscommissie Kruidenbuurt komt in 2003 een einde. Er is inmiddels zoveel miscommunicatie tussen de commissie en Vestia en de emoties zijn zo hoog opgelopen, dat een productieve samenwerking eigenlijk niet goed meer mogelijk is. De door de commissie sterk gevoelde onwil van Vestia om bewonersparticipatie serieus te nemen, leidt nog tot een klacht bij minister Kamp van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu. Die klacht wordt evenwel niet ontvankelijk verklaard: woningcorporaties bezitten een aanzienlijke autonomie als het gaat om het overleg met huurders. En passant krijgt de aftredende commissie nog wel lof toegezwaaid vanuit Vestia als een “hele vooruitstrevende groep mensen.” Pogingen van Vestia om in het daaropvolgende jaar een nieuwe commissie te formeren, leiden evenwel tot niets. Gelukkig bestaat er sinds 2003 de Vereniging van Huseigenaren van Doorzonwoningen in de Kruidenbuurt en sinds 2010 de Stichting Kruidenbuurt Rotterdam (SKBR), die de sociale binding tussen de inwoners van alle typen woningen in de “mooiste buurt van Ommoord” wil versterken. Gelukkig wordt daarmee een veertig jaar oude traditie gecontinueerd van een mondige en activistische buurt waarvan de bewoners waar mogelijk de verbinding aangaan en het beste voorhebben met hun groene en plezierige buurt. Met de vernieuwing en verjonging van de buurt die in de tweede helft van de jaren negentig is ingezet, wacht de Kruidenbuurt een mooie en vitale toekomst.

Bronnen

Het Archief van de Bewonerscommissie Kruidenbuurt uit de jaren 1988-2003 omvat verslagen van vergaderingen, in- en externe correspondentie, en een aantal dossiers op specifieke onderwerpen, waaronder het groot onderhoud van de jaren 1993-1995, diverse inbraakpreventiemaat-

regelen, en processen van externe democratisering door de bouwvereniging en woningcorporatie. Ten slotte bevat het archief ook reeksen van Jaarverslagen en nieuwsbulletins door de verhuurder. Voor dit artikel is uiteraard in ruime mate uit het archief geput. Citaties en verwijzingen naar artikelen worden in onderstaand overzicht verantwoord.

Hans Soeters, Buurten in Rotterdam. Speurtocht door een wereldstad (met foto's van Henk Spek-snijder en Ben Blumers, Haagse Drukkerij en Uitgeversmaatschappij/Sijthoff Pers, 1989). Woongoed Rotterdam, Rayonplan Alexander Ommoord (november 1994).

“Huurwoningen te koop. Op weg naar een meer gevarieerde Kruidenbuurt”, in Goedgezien, nr. 2, juli 2001, p. 7-8.

Vestia Rotterdam Noord, Vizier op Ommoord, september 2001.

“De toekomst van satellietstad Ommoord”, in Via Vestia, nr. 2, zomer 2002, p. 8-13.

“Bewonerscommissie Kruidenbuurt stapt op”, in Groot Alexander, 27 maart 2003.

“Ministerie schaarft zich achter de verhuurder Vestia”, in Maasstad, 4 juni 2003.

Onno de Wit, Willy Hilverda en Wim Heistek (red.), De Prins Alexanderpolder en Rotterdam. Van Veenmoeras tot polderstad (uitgeverij WBooks en Historische Vereniging Prins Alexander, 2013).

www.delpher.nl, www.hvo-ommoord.nl, www.skbr.nl, www.vhdk.nl

Onno de Wit is van huis uit historicus en sinds 1995 woonachtig in de Kruidenbuurt. Van 1999 tot 2004 was hij voorzitter van de bewonerscommissie Kruidenbuurt en van 2000 tot 2003 secretaris van het Huurdersplatform Rotterdam. Hij hoopt nog minstens twintig jaar in de Kruidenbuurt te wonen.

De Nieuwe Margriet opgeleverd

Met de onthulling van een historische foto van de oorspronkelijke flat werd De Nieuwe Margriet op 10 juni officieel opgeleverd. Niet alleen de bewoners die er al voor de renovatie woonden zijn enthousiast. Ook de nieuwe bewoners zijn ervan overtuigd er met veel plezier nog lang zelfstandig te zullen wonen. Met de nabij gelegen faciliteiten op het gebied van ontmoeting, sport, welzijn, het winkelcentrum en – vanaf 2016 – het Gezondheidscentrum vlak voor de deur, biedt De Nieuwe Margriet hiervoor alle mogelijkheden.

PRINSENLAND in de pers

Voor Prinsenland geldt hetzelfde als voor de andere, in eerdere nieuwsbrieven besproken wijken in het Rotterdamse deel van de Prins Alexanderpolder. Ooit een omvangrijk tuinbouwgebied met zo ver het oog reikte, tuinderijen. Maar toen moesten ook hier de kassen plaatsmaken voor woningen om aan de toenemende vraag vanuit Rotterdam te kunnen voorzien.

Wim Heistek

Het noorden van de wijk Prinsenland werd gebouwd in de jaren zestig en maakte toen deel uit van de wijk Het Lage Land. Dit betreft de Michelangelostraat met zijstraten tot en met de Dosiostaat. Ook de Prinsessenflats en meer westelijk gelegen de ERA-flats behoorden tot het Het Lage Land. Maar dan geeft een krantenbericht van 28 januari 1967 reden tot verwarring: "Woningwetwoningen van het ERA-type worden op het ogenblik op twee plaatsen in Rotterdam gebouwd, in de wijk Prinsenland en in de wijk Ommoord. De oplevering van beide complexen valt gedeeltelijk samen. Bij het verhuren vormen de woningen in Prinsenland een ernstige concurrent voor die in Ommoord." Ruim een maand later, op 2 maart 1967 in dezelfde krant: "Wethouder J. Worst heeft bij de overhandiging van de eerste sleutel voor een woning in Ommoord een mededeling gedaan, die van belang kan zijn voor jonggehuwden die graag een sleutel willen bemachtigen voor een ERA-woning in Het Lage Land, de andere woonwijk van de Prins Alexanderpolder. Aan de Favrestraat zijn nog een vijftigtal flats beschikbaar." De vraag over in welke wijk de ERA-flats liggen werd ruim acht jaar later nog steeds niet beantwoord. Een bericht van 8 november 1975: "De werkgroep vindt dat de wijk Alexanderpolder (bedoeld wordt Het Lage Land, WH) door de verkeersweg Prinsenlaan in twee delen is gesplitst."

Sjieke nieuwe wijk

Een bericht in de krant van 10 maart 1975: "De Dienst Stadsontwikkeling, die tien jaar geleden dacht aan de bouw van 5300 woningen in Prinsenland, gaat op dit moment hoogstens uit van elfhonderd stuks. In het bestemmingsplan dat in voorbereiding is, zijn de sporen van herbezinning duidelijk zichtbaar." En als afsluiting van het artikel: "De te bouwen woningen zullen zeker geen hoge flats worden." Wat het wel wordt, wordt duidelijk uit een kop met vette letters van 9 april 1975: "PRINSENLAND WORDT SJIEKE NIEUWE WIJK" met daaronder: "Rotterdam krijgt er een sjieke bungalowwijk bij. Het gebied Prinsenland in de Prins Alexanderpolder krijgt een "romantische, landschappelijke bestemming", waarin plaats is voor ongeveer duizend luxe woningen. Eén van de eersten die van plan is zich aan te melden als gegadigde voor het bouwen van een vrije sectorwoning in dit gebied is burgemeester André van der Louw. Over een paar maanden trekt het gezin Van der Louw tijdelijk in de oude

Begraafplaats Oud-Kralingen opgenomen in de nieuwbouw van Prinsenland.

woning van burgemeester Thomassen. Zeer waarschijnlijk kan volgend jaar al begonnen worden met de bebouwing van Prinsenland. Alle onteigeningsprocedures in het gebied lopen dit jaar af. De grond zal in erfpacht aan de kandidaat-bewoners worden uitgegeven."

Veel aandacht voor groen

Op 3 mei 1984, ruim voor met de bouw van Prinsenland zou worden begonnen: "Het landelijke karakter blijft voor een deel behouden, onder meer doordat de bebouwing langs Kralingseweg, Ringvaartweg en 's-Gravenweg in stand blijft. Ten noorden van de Ringvaart is een anderhalve kilometer lange plas gedacht ("goedkoper aan te leggen dan een parkje") volgens ir. Schrijnen van Stadsontwikkeling. In het noorden van het gebied komt het al lang geleden beloofde Prinsenspark, dat vooral ook Het Lage Land recreatieve mogelijkheden biedt. "We willen bij de uitvoering van dit plan beginnen met het Prinsenspark, om het groentekort ter plaatse op te heffen," aldus dagelijks bestuurder Erkel van de deelgemeente Prins Alexander. De begraafplaats Oud-Kralingen wordt opgenomen in dit park.

Rijk moet bijdragen

3 mei 1984: "In Prinsenland, waar dure tuinbouwgrond is opgekocht en de slappe bodem funderingsproblemen geeft, moet het rijk 25.000 gulden per woning bijdragen. Het nieuwbouwgebied ten zuiden van het Lage Land (in de wandeling vaker Alexanderpolder genoemd) wordt niet opgespoten." Een kleine twee maanden later: "Het rijk moet geld beschikbaar stellen voor het woningbouwplan Prinsenland. Dat vindt het dagelijks bestuur van Rijnmond. Het bestuur gaat het plan aanbevelen bij de bewindslieden van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. De gemeente Rotterdam heeft onlangs het plan voor Prinsenland (zuidrand van de Alexanderpolder) gepresenteerd. Het komt in aanmerking voor extra rijkssubsidie, zoals voorgesteld in de recente Structuurschets Stedelijke Gebieden van de regering. Het Rijnmondbestuur vindt spoedige uitvoering van Prinsenland van groot belang voor de volkshuisvesting in het Rijnmondgebied. Het plan past in de opzet van het nieuwe streekplan, dat in voorbereiding is."

Openbaar vervoer

15 oktober 1986: "Voor een goede ontsluiting van Prinsenland is het dringend gewenst, dat de voorzieningen op het gebied van openbaar vervoer aanzienlijk worden uitgebreid voordat deze nieuwe wijk geheel volgebouwd is. Daartoe behoort onder meer doortrekking van tramlijn 7 naar dit gebied," zo stelt de vereniging Reizigers Openbaar Vervoer (ROVER) in een door Rob Blanc uit Rotterdam samengestelde nota. Deze nota ('Openbaar vervoer in de wijk Prinsenland') geeft een overzicht van de huidige voorzieningen en van de te nemen maatregelen, die ten dele al in beleidsplannen zijn opgenomen. ROVER komt daarbij tot de conclusie, dat de wijk nog te weinig ontsloten zal zijn wanneer aan het metro/sneltramnet twee haltes ('s-Graveland en Dosio) worden toegevoegd.

Veel eerste palen

Een bericht van 25 februari 1989: "Op een nog kale, winderige vlakte heeft wethouder J. Laan (Ruimtelijke Ordening) gisteren de eerste paal de grond ingejaagd voor nieuwbouwwijk Prinsenland." Maar was dat wel de eerste paal voor Prinsenland? Neen, want in de krant van 3 februari 1990 met de bijzondere kop ROTTERDAM VERMIJDT IN NIEUWE WIJK FOUTEN VAN OMMOORD EN ZEVENKAMP leest men in de eerste zin: "Als op 27 april 1988 de eerste paal wordt geslagen voor de woontoren aan de Albertistraat in de Dosiobuurt wordt dit vermeld als de eerste paal voor de wijk Prinsenland. Echter, het noorden van de wijk is gebouwd in de jaren zestig en behoorde tot de wijk Het Lage Land." Het vervolg van het artikel is veelzeggend en laat ons raden waar en wanneer de echte eerste paal wordt of werd geslagen: "Dit jaar zullen vele palen de eerste zijn. Want het gaat hard, in Prinsenland, Rotterdams jongste wijk in op-

Het Prinsenpark met rechtsboven Het Vierkant Eiland in de Plas.

bouw aan de oostkant van de stad. Per uur rijden tientallen zware vrachtwagens af en aan om de polder, ingeklemd tussen rijksweg A 16 (of het Kralingsebos, voor de optimisten), Ommoord en Capelle aan den IJssel, met Maasvlaktezand bebouwbaar te maken. Grote lappen grond links en rechts van de Kralingseweg en 's-Gravenweg zijn na een jaar inklinken klaar voor woningbouw en kantoren. Maandagmiddag heit de voorzitter van deelgemeente Prins Alexander de eerste van een rits eerste palen die dit jaar worden geslagen, de grond in. Binnenkort zullen ook eerste palen worden geslagen voor acht etages tellende woontorens in de Dosiobuurt, waar inmiddels enkele tientallen woningen zijn opgeleverd, en aan de Ringvaartplas."

Laagste punt van Nederland

Het was een algemeen bekend gegeven: bewoners van het Rotterdamse deel van de Prins Alexanderpolder weten tot dan niet beter dan dat het laagste punt met 6,67 meter beneden NAP in de wijk Prinsenland ligt. Het Dagblad Trouw kopt op 8 mei 1995: "STRIJD OM LAAGSTE PUNT NEDERLAND NOG NIET GESTREDEN", nadat de week ervoor de eerste paal is geslagen voor het monument Het Vierkant Eiland in de Plas van de kunstenaar Frans de Wit, geïntegreerd in een wijkplantsoen met waterpartij. In het midden van een betonnen constructie bevindt zich een vierkant gat, dit symboliseert het laagste punt van Nederland". Intussen claimen Nieuwerkerk aan den IJssel, Waddinxveen en de naburige deelge-

meente Kralingen-Crooswijk dat het laagste punt op hun grondgebied ligt. De onzekerheid duurt voort tot 29 juni 1995, als de Meetkundige Dienst van Rijkswaterstaat het voorlopig laatste woord in deze kwestie spreekt: "Het laagste punt met 6,74 onder NAP, bevindt zich bij de Derde Tochtweg in de toenmalige gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel, nu onderdeel van de gemeente Zuidplas." De dag erna leest men in de Volkskrant: "Predikaat laagste punt van Nederland definitief uitgedeeld, Nieuwerkerk aan den IJssel is de gelukkige, aldus minister Jorritsma bij de presentatie van het jaarbericht Rijkswaterstaat 1994." Ophogingen met zand vanwege bouwactiviteiten hebben ertoe

geleid dat de Prins Alexanderpolder niet meer voldoet aan de criteria om laagste punt van Nederland te zijn.

Bij de onthulling van het monument in Prinsenland, dat door omwonenden al spoedig wordt betiteld als De Kotskom, rapporteert Dagblad Trouw op 3 oktober 1996: "De Gemeente wilde gloriëren met het één miljoen kostende kunstwerk, echter de aankondiging maakte slapende honden wakker. Er ontbrandde een strijd tussen omliggende gemeenten waar nu echt het laagste punt ligt. Het moet nu maar de voltooiing van de wijk symboliseren met als gelukkige omstandigheid dat daar voorheen wel het laagste punt lag."

Leerlingen van Het Spectrum ontdekken de polder

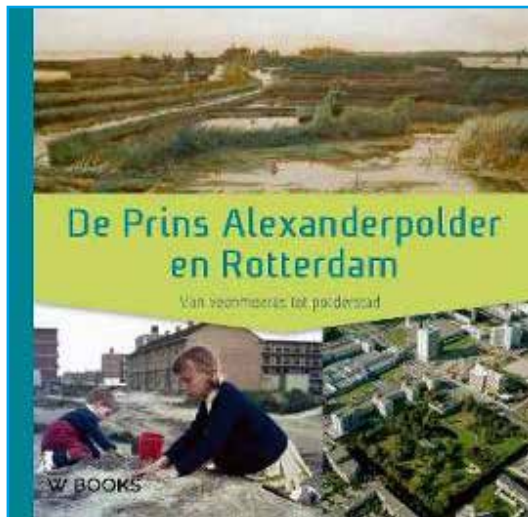

Leerlingen van de plusklas van Het Spectrum bij het driepolderpunt.

Op 11 juni begeleidden HVPA-bestuursleden Wim Heistek en Willy Hilverda de plusklas van basisschool Het Spectrum in Nesselande op een wandeling door de eigen omgeving. De leerlingen hadden zich goed voorbereid met behulp van ons lespakket.

We liepen over de Wollefoffenweg en vertelden dat deze weg een oude dijk is die de scheidslijn vormt tussen de Prins Alexanderpolder en de Eendragtspolder. De kinderen hoorden dat hun school helemaal niet in de Prins Alexanderpolder staat, maar in de Eendragtspolder.

Bij de ringvaart bekeken we de hoogteverschillen van de polders en de ringdijk en bepaalden dat dit eigenlijk een driepolderpunt is. Aan de andere kant van de ringvaart ligt de Zuidplaspolder. Het laatste punt wat we bezochten was het strand bij de Zevenhuizerplas. Deze plas is niet ontstaan door het afgraven van veen, maar is gegraven toen er zand nodig was om de wijk Zevenkamp te bouwen.

'De Prins Alexanderpolder en Rotterdam. Van veenmoeras tot polderstad' is een uitgave van de HVPA en WBOOKS. Het boek is onder andere te koop in de Rotterdamse boekhandels en kost € 19,95.

Secretariaat

Heeft u vragen of opmerkingen?
Neem dan contact op met de HVPA:
secretariaat
Van der Helmstraat 448
3067 HN Rotterdam
tel. 010 420 62 73 of 06 108 697 09
email: secretaris@hvpa.nl

Lid worden van de HVPA?

U kunt lid worden door of € 15,- of € 12,- voor 65+ over te maken op rekeningnr. NL18 RABO 0140 2657 08, t.n.v. Historische Vereniging Prins Alexander.

De HVPA werd van 2007 tot 2014 financieel ondersteund door deelgemeente Prins Alexander. Vanaf 2014 worden we financieel ondersteund door de gemeente Rotterdam.

Colofon

Nummer 25
juli 2015

Aan deze nieuwsbrief werkten mee:
Wim Heistek
Ineke Tirion-Beijerinck
Onno de Wit

Redactie:
Wim Heistek
Willy Hilverda

Fotoverantwoording:

- p. 1: collectie HVPA
- p. 2: Willy Hilverda
- p. 3 en 4: collectie HVPA, verkregen via H. Sloof
- p. 4 en 5: collectie HVPA, geschonken door A. van Herk
- p. 5: collectie Mary Gerritse-Deijsselberg
- p. 7: archief Bewonerscommissie Kruidenbuurt
- p. 8: Woonstad Rotterdam
- p. 9: collectie HVPA
- p. 10: Stadsarchief Rotterdam
- p. 11: Willy Hilverda

ISSN 2210-9293

Contributie 2015

Heeft u uw contributie voor 2015 nog niet betaald? Doe dat dan zo snel mogelijk op ons rekeningnummer:
NL18 RABO 0140 2657 08 t.n.v. Historische Vereniging Prins Alexander.

